

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 12 Din, za inozemstvo 22 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

J. KAISER:

Teorija in praksa.

V »Napreju« št. 237 z dne 20. oktobra t. l. smo v članku »Smer in cilj strokovnega gibanja« orisali razmere, ki vladajo v naših strokovnih organizacijah. Povedali smo tudi kako naj se oblika organizacij preobrazijo, da dosežemo enotnost strokovnega pokreta v Sloveniji. Marsikdo se s tem načinom reorganizacije iz teh ali onih razlogov ne strinja, vendar se pa do danes ni nihče oglašil in s stvarnimi argumenti pobijal ta načrt. Deloma je temu vzrok komodnost, še več pa nerazumevanje strokovnega gibanja.

V članku »Smer in cilj strokovnega gibanja« smo omenili, da je vzrok tem nezdravim razmeram tudi premajhna teoretska izobrazba.

Teoretiki in praktiki so si neprestano v laseh. Prvi trdijo, da je pri vsakem praktičnem delu potrebna tudi zadostna teoretična izobrazba, drugi pa, da je praktično delo najboljši učitelj in da je le ono delo koristno, ki temelji na preje pridobljeni praksi.

Kdo ima prav?

Brez ovinkov lahko trdimo, da so naše strokovne organizacije samo mezdne organizacije. Nekateri se sicer zavedajo svojega pravega namena, vendar pa zaradi sestave celega aparata ne morejo uveljaviti svojih načrtov.

V mezdni politiki je nastal zdaj preobrat. Cene ne rastejo več tako hitro in mezdna gibanja so vedno redkejša in mnogo težja nego so bila do sedaj.

V vseh organizacijah opažamo zato nekak zastoj, rekli bi, nekako krizo. Ta kriza pa je tem občutnejša, ker se organizacije na to niso dovolj pripravile, ker niso že v dobi mezdnih gibanj začele napeljavati smer svojega delovanja na realnejšo pot — to je na polje socialne politike in socialne zakonodaje. Pretežna večina članstva je v strokovnih organizacijah zgolj radi tega, da si potom nje zboljšuje svoj sedanjí gmotni položaj. Čim pa organizacija mezdnih gibanj ne more več izvesti v zadovoljstvo članstva, izginejo člani iz organizacij izgovorom: kaj pa imam od organizacije?

Pa pustimo vse te detajle in vprašajmo se rajši, kje tiči krivda temu zlu.

Deloma na voditeljih, deloma na članstvu. Voditelji bi morali posvetiti ves prosti čas, kolikor ga jim je ostalo od mezdnih gibanj, — izobrazbi članstva. Težko pa je izobraževati, če se človek ne prebudi ne uči, če se v bistvo strokovnega pokreta ne vživi, takorekoč ne raste z njim. Treba je poznati zgodovino delavskega pokreta, ozreti se je treba po svetu, kako se bori delavstvo po drugih državah, vedeti je tudi treba kaj dela kapitalizem, poznati je treba narodno in svetovno gospodarstvo, predvsem pa je treba prav pri koreninah poznati socializem, če priznavamo in delamo po

smernicah amsterdamske strokovne internacionale. Bore malo jih je, ki poznajo zgodovino strokovnega pokreta, glede proučavanja delovnih razmer v drugih državah pa smo kar — lokalpatriotje. Le ne pogledati čez planke, pa četudi gori tam naša lastna hiša!

Za pravo presojanje narodnega in svetovnega gospodarstva je treba teoretičnega znanja, zgodovina strokovnega pokreta je postala že znanost, praktični socializem temelji na teoretskem socializmu. Vse to mora znati voditelj, ki hoče izobraževati.

Kako težko je danes pripeljati organizacije na pravo pot strokovnega pokreta, ko se je članstvo vživelo v zgolj mezdnó vprašanje! Ali se bo borilo s tako silo zoper reakcionarni zakon, kakor se bori za svoje mezde?

Če bi voditelji delali točno po smernicah strokovnega pokreta, ne bi imel nihče časa stati v opoziciji in podirati to, kar drugi zidajo.

Mnogo pa je krivo tudi članstvo samo. Preveč se je zagrizlo v boj za zboljšanje mezd. Shodi, na katerih se je govorilo o mezdah, so bili dobro obiskani, za druge shode in predavanja pa se ne zanima nihče. Človek bi sodil iz tega, da delavstvo noče izobrazbe, da pozna le enostranski boj, to je mezdni boj, drugega še važnejšega boja, to je protirežimskega in protikapitalističnega, pa da sploh ne upošteva.

Teorija je edina povspeševaljica napredka. Vajenec dela praktično v delavnici, z delom se izuri, kot pomočnik pa dela že povsem mehanično in postane več ali manj stroj, katerega kapitalist izrablja.

Če pa pomočnik pri svojem delu misli in premišljuje, kako bi svoje delo še izpopolnil, potem je to premišljevanje že teorija. Te misli na izboljšanje in izpopolnjevanje ga silijo, da začne poskušati, teorija ga je torej prisilila, da je začel delati za napredek dela. Vsako resno zamišljeno teoretično delo je znak napredka.

Isto je s strokovnimi organizacijami. Najprej morajo biti voditelji dobro podkovani, morajo namen organizacij prav razumeti, poznati socializem, socialno zakonodajo itd. Dalje so pa tudi poklicani, da privedejo članstvo do tega, Nobena akcija za izboljšanje socialne zakonodaje še ni uspela in to prav radi tega, ker članstvo ne ve, kaj je socialna zakonodaja in ker iste ne zna ceniti.

Če bi ljudstvo prav razumevalo teoretski socializem, potem bi bil tudi praktični socializem precej drugačen.

Vse to je teoretično delo, ki pa edino vodi do dejanj.

Op. ur. Zanimivo je, da člankar priporoča več teorije, dočim smo mi veči-

noma kar dan na dan morali priporočati več prakse, več izvrševanja. In vendar se z glavno vsebino članka popolnoma strinjamo! Teorija ne pomeni knjig, niti čitanja knjig, teorija pomeni razglabljanje, temeljito premišljevanje o vzrokih in posledicah. Ne samo, kako je bilo, temveč zakaj je bilo tako. Ne samo, kaj smatramo za dobro, temveč tudi zakaj. Kdor je prečital mnogo knjig ali pa še celo naučil se jih na pamet, ta zato še ni teoretik, pač pa oni, ki jih je prečital manj, pa jih tudi prebavil, razmišljal o njih vsebini. Zato imamo star izrek: non multa, sed multum, to je: ne čitaj mnogo, temveč tisto, kar čitaš, čitaj pozorno, natančno, in premišluj o vsebini temeljito! Žal, da najdete ta izrek povsod po knjigah, toda nikjer v življenju — vsaj na Slovenskem ne. Vsak se hvali le, koliko je že prečital, nihče pa se ne upa pokazati, koliko iz prečitanega je razumel in prebavil.

Navadno pa rabimo izraz teorija v nasprotju s prakso: teoretike imenujemo tiste, ki se samo znanstveno bavijo z raziskovanjem kakega predmeta (torej učenjaki) v nasprotju s praktiki, ki raziskujejo zato, da bodo potem svoje znanje porabili za svoj dobiček, zaslužek, kruh. Toda na Slovenskem (in nevedneži tudi po drugod) pravijo teoretik tistemu, ki se je naučil iz knjig, praktik pa tistemu, ki se je naučil pri delu. Toda niti ni prvi teoretik, temveč »pilar«, niti drugi praktik, temveč opica, ki ponavlja, kar je videl pri drugih. Dober teoretik se ni naučil samo iz knjig, brez poskušanja pri delu bi sploh ne prišel nikamor — dober praktik pa ne more biti tudi nihče brez teorije, kajti le teorija oploja delo, da je zmožno napredka.

Iz tega je jasno, da to kar člankar pobija, še vedno ni praksa socializma. Razen posameznih svetlih točk vidimo v našem strokovnem gibanju šele komaj voljo za začetek nekega manj pasjega življenja, a od te volje do resničnega pravega koraka v prakso socializma je za veliko večino še precej daleč. Zato zahtevamo stalno: izvršujte (= bodite praktiki)! S člankarjem pa tudi vpijemo: premišlujte (= bodite teoretiki)!

S kovinarskega shoda na Jesenicah.

V nedeljop opoldne 19. novembra t. l. se je vršil pri nas na Jesenicah nad vse pričakovano dobro obiskan javni shod strokovno organiziranih kovinarjev, zaposlenih pri K. I. D.

Predmet shoda je bilo mezdno gibanje in odgovor generalnega ravnateljstva na delavsko spomenico. V odgovoru smo čuli absolutno odklonitev nadaljnega povišanja plač ter nešteto vzrokov navedenih, kateri da zadržujejo možnost povišanja. Odgovor se opira v glavnem na zu-

nanjo konkurenco osobito na konkurenco čeških železnih trustov, kateri da preplavljajo z uvozom železnih produktov vso Jugoslavijo in jih razpečavajo za vsako ceno, tako da je podjetje K. I. D. bilo primorano znižati cene železu za dve kro- ni pri kilogramu. Pritisk zunanje konkuren- ce da sili znižati cene še za skoro pet kroa pri kilogramu.

G. generalni ravnatelj je poudarjal zaupnikom, da če bo šlo še dali časa tako naprej, bo tudi K. I. D. primorana omejiti delavni čas na štiri dni na teden, kakor delajo to že v raznih sosednjih državah, ter da, če hoče delavstvo izvajati posledice, jim ne bo on prav nič zameril, še celo, da bi mu bilo najljubše, popolnoma ustavit, obrat za kakih šest tednov.

G. generalni ravnatelj je tudi še trdil, da ni res, da so bili uspehi celjskih stav- kujočih kovinarjev taki kakor smo jih navajali, in da tudi uspehi ljubljanskih stavkujočih kovinarjev niso resnični, ka- kor je poročalo delavsko časopisje Ča- sopisni papir da je potrpežljiv, njemu da je čejanska resnica znana itd. S tem je ovrgel vsa uradna poročila naših organi- ziranih inštant, objavljena v našem časop- isju na katera so se zaupniki sklicevali.

Mi prepuščamo trditve g. generalne- mu ravnatelju K. I. D. o uspehih stavku- jočih v Celju in v Ljubljani stavkujočim, ki so v stavki zmagali, saj imajo da se malce oglasijo k njegovim izvajanjem.

Zavedamo se da ima ta trditev nam- en, urdušiti, uničiti in odvzeti tukajšnje- mu delavstvu vsako vero v stavko. Vsa javnost lahko razume da delavcem z dru- žino, ki zaslužijo od 2000—3000 kron me- sečno, in teh je s to plačo največ, ni mo- goče pošteno živeti, osobito z ozirom na draginjo tukajšnje absolutno-agrarne pa- sivne pokrajine.

Na shodu smo se zavzeli za to, da poskrbi organizacija za vse potrebne po- datke za mezno gibanje po pravilniku ter da se bo potem na posebnem shodu odločilo s pomočjo tajnega glasovanja o nadaljnjem postopanju proti brezsrčnosti in neuvidevnosti težkega položaja tukajš- njega delavstva s strani podjetja.

K poteku tega shoda je še pripomniti sledeče: Namen shoda je bila izključno samo pojasnitev položaja delavstvu. Naj- brže pa je bil na željo raznih ljudi, ki tvo- rijo s svojim zahrbtnim cinčanjem nekako cokolj v kovinarski organizaciji, naročen neki apostol — Budimir Milukinović, ka- teri se je tudi priglasi k besedi. Ne da bi se predstavil, kdo da je, je pričel po- zdravljati navzoče v imenu srbskih, bo- sanskih in hrvatskih kovinarjev. Misleč, da ima pred seboj kovinarje iz prvega razreda strokovnega pokreta, je pričel razlagati a. b. c. nepomirljive klasne bor- be med proletariatom in kapitalizmom, ter da je absolutno izključeno iskati kak- šne skupnosti ali skupnega delovanja med proletariatom in kapitalizmom. (Za resno izvajanje tega principa takih apostolov, si lahko vzamemo za vzgled bratce tega apostola v Ljubljani, kako nastopajo pri občinskih volitvah. — Opomba dopisni- kov.) Svoje silne zmožnosti demagogije najtežjega kalibra je pokazal, trdeč, da so plače tukajšnjega delavstva, kakor sploh v Sloveniji, zato tako sramotno nizke, ker so tega krivi oportunistični voditelji strokovnega pokreta, katerim da gre sa- mo za razne portfelje in korita ter da stojijo v zvezi z današnjim policajreži- mom, in končno, da požre vsa denarna sredstva birokracija v organizaciji, trdeč, da imamo osem neproduktivnih tajnikov,

ki da vse požrejo. Svojo znanost v stro- kovnem pokretu v Sloveniji je še opiral na trditve da smo slabo organizirani, da nismo centralizirani ter da delajo vse to voditelji, ki nočejo zedinjenja zgolj iz osebnega koristlovstva.

(Konec prih.)

Politične vesti.

+ **Zagrebski nacionalisti »orjunci«** so napadli v uredništvu »Slobodne Tribune« direktorij lista. Pretep je končala policija, ki je obsodila jugofašistovskega junaka Angjelinovića na 14 dni zapore, Živkovića pa na 3 dni. O tej najnovejši jugofašistov- ski komediji v Zagrebu pišejo na dolgo in široko hrvaški in srbski listi.

+ **Vlada je demisionirala**, in sicer, kakor poročajo, zaradi tega, ker so se po- edini člani radikalne kakor tudi demo- kratske stranke pogajali s Hrvaškim blo- kom. Prihodnost bo pokazala, kakšne mahinacije se skrivajo za vladnim odsto- pom.

+ **V uradniških in invalidskih krogih** vlada sedaj veliko ogorčenje nad demo- kratijo, ker so baže nalašč povzročili padec vlade še pred sprejemom uradniškega in invalidskega zakona.

+ **V Sofiji** so se 3. t. m. vršili shodi bolgarskih delavcev, ki so protestirali proti smrtni obsodbi bosanskega rudarja Gjura Keroševića. Na shodih so obenem zahtevali ukinitve smrtnih kazni, ki je bar- barska.

+ **V zapadni Traciji** se vedno bolj širi vstaja. Bolgarski komitaši so se zdru- žili s Turki. Grške čete odpovedujejo po- korščino. Njihov general Nieder je zato podal svojo ostavko. Na njegovo mesto bo imenovan general Pangalies, sedanjí vojni minister.

+ **Na Grškem** je vojno sodišče ob- sodilo princa Andreja na smrt, nato pa sodbo spremenilo v degradacijo ter na iz- gon iz države.

+ **V Budimpešti** se vrši obravnava proti grofu Mihajlu Karolyju, ki ga dolže veleizdaje. Sodišče se je odločilo zaslišati še francoskega generala Francheta d'Es- pereya in Gambetto ter njihove adjutan- te, če se je grof Karoly v resnici ustavi- ljal proti dohodu zavezniških čet na Mad- žarsko.

+ **V Švici** je propadel predlog soci- alistov in komunistov o predaji gotovega dela imetja. Pri ljudskem glasovanju se je izreklo 110.000 ljudi proti, za pa 73.000.

+ **Rusija** je na konferenci v Lausan- ni odločno zahtevala svobodo morskih ožin v Bosporu, v Marmarskem morju in v Dardanelah. Ruska vlada stoji na stali- šču, da so te ožine last turškega naroda. Ko je isto poudarjal tudi turški delegat Izmet paša, ga je angleški delegat lord Curzon opozoril, naj se ne skriva za hrbet Rusije, nakar mu je Izmet paša odgovoril, da se on nikakor ne skriva, pač pa da se skrivajo zastopniki drugih držav za tuje hrbte, pri čemer je meril na Rumunijo, ki se dosledno strinja z angleškimi predlogi. Opazilo se je, da niso zavezniški dele- gati nič prav zadovoljni s potekom kon- ference.

+ **V Parizu** pričakujejo, da se bo vr- nil v najkrajšem času Clemenceau iz Amerike, kamor je odšel na agitacijsko potovanje. Vzrok naglega povratka je deistvo, da so ga sprejemali zelo mrzlo ameriški politiki, ki so mu svetovali naj se hitro vrne v Evropo, ker je sicer nje- govo življenje v nevarnosti pred atenta- torji.

+ **Na Španskem** je zaradi demisijske finančne in zunanlega ministra podal celokupni kabinet Guera svojo ostavko. Kralj pa je sestavo vlade vnovič poveril Gueri.

+ **Iz Španskega** prihajajo poročila o uporih kmetov, pri katerih je prišlo do krvavih sponadov z orožniki. Kmete je privedla do upora vladna politika, ki se ozira samo na koristi veleposestnikov.

NAŠ ROMAN.

Prihodnji teden začnemo priobčevati roman socialističnega pisatelja Upton a Sinclaira: »**Jimnie Higgins**«.

Knjiga je izšla v Ameriki tudi v slov. prevodu (od sođr. Ivana Moleka), pa je žal za naše delavstvo predraga 61 Din! Zato jo bomo ponatisnili v podlistku.

Vse stalne naročnike prosimo, naj poskrbijo, da bodo vsi njih znanci čitali ta roman, ki ni samo zanimiv in živahno pisan, temveč tudi zelo poučen, posebno za socialiste, ker razpravlja o aktualnih problemih socializma in njegovih orga- nizacij ter struj. **Uredništvo.**

Dnevne vesti.

Podaljšanje roka za žigosanje pred- vojnih posojil bivše Avstro-Ogrske mon- arhije do 15. decembra 1922. Delegacija ministrstva financ v Ljubljani objavlja uradno, da je gospod finančni minister z odločbo D br. 25.585 z dne 6. novembra t. l. odredil: 1. **Do 15. decembra 1922** se morejo v zmislu pravilnika D br. 4019 iz leta 1920. (»Uradni List« št. 97. od 23. av- gusta 1920) še popisati in žigosati obvez- nice **predvojnih** posojil bivše avstro-ogr- ske monarhije katerih lastniki dosle; še niso bili dali žigosati. Popisale in žigosale se bodo tudi obveznice predvojnih posoj- il, ki so bile devonovane in so se naha- jale v inozemstvu ter so bile vrnjene last- nikom in vnešene v našo državo, brez ozira na to ali so žigosane z inozemskim žigom ali ne. Vse obveznice, ki so bile vnešene v našo državo, pa doslej še niso žigosane z našim žigom, se morajo predložiti radi žigosanja. 2. Obveznice vojnih posojil se ne bodo več popisovale in žigosale zato naj se ne predlagajo več. 3. Gornji rok za žigosanje se po sporo- čilu reparacijske komisije ne bo več po- daljšal. Lastniki nežigosanih obveznic predvojnih posojil, ki obveznic do gor- njega roka ne da'jo žigosati, bodo trpeli škodo, ker se take obveznice ne bodo upoštevale pri razdelitvi dolgov in jih naša država tudi ne bo mogla zamenjati. 4. Prošnje za naknadno žigosanje je z obveznicami vred predložiti generalni di- rekciji državnih dolgov v Belgradu. 5. Prošnje je opremiti s kolkom po zakonu o taksah.

V Zagrebu je pričela delovati na že- lezniškem ravnateljstvu posebna preisko- valna komisija pod vodstvom g. Lučari- ča, člana sedmorice v Zagrebu. V soboto 2. t. m. je ta komisija odstavila ravnate- lja Franića ter ga suspendirala obenem tudi od plače. Ravnatelj Franić se ne sme oddaljiti iz Zagreba. Pričakujejo se senzacionalne aretacije.

Iz južne Italije poročajo o novih iz- bruhih vulkana Etne in Strombolia. Ve- like mase lave so opustošile vinograde ter napravile mnogo škode kmetijam. Ponesrečilo se je tudi okoli 100 ljudi.

V Berlinu se je vršila 3. t. m. absti- nentska nedelja s posebno izložbo. Ker pa se niso mogli vršiti shodi zaradi sploš- ne prepovedi zbiranja ljudi na cesti od

strani vlade, so poslali abstinenti po mestu otroke, ki so nosili propagandne plakate. Toda na ulicah so prežali na te otroke gostilničarji ter jim odvzeli plakate. Prišlo je do pretepov, katerim je napravila konec policija.

Delegacija ministrstva financ nam sporoča: Tudi ustne kupne pogodbe o nepremičninah se morajo prijavit davčnemu uradu v roku 15 dni, določenem v čl. 131 taksnega in pristojbinskega pravilnika (Ur. list 104/1921). Prekoračenje tega roka ima za posledico kazen v petkratnem iznosu redne takse (glej razglas delegacije ministrstva financ št. B II 1013/1-1922, ki izide v Uradnem listu).

Stanovanja in jetika. Na Danskem posluje že od l. 1901 društvo za pobijanje tuberkuloze (jetike). Ustanovili so od takrat že mnogo zdravilišč, namenjenih izključno za jetične bolnike. Ugotovili pa so, da vse te naprave niso pomagale toliko, kolikor so pričakovali in kolikor so zanje potrošili. Znova so začeli razpravljati, kako zatirati jetiko, da bo imel boj res kaj uspeha. To vprašanje so vsestransko pretresali tudi radi tega, ker nameravajo temeljito preurediti zakon o pobijanju jetike. Kakor vse kaže, so izrekli najodličnejši raziskovalci slična mnenja, da pride pri pobijanju jetike v poštev predvsem stanovanjsko vprašanje. Novi zakon proti jetiki bo moral torej vsebovati v prvi vrsti določila glede zdravih stanovanj. Zdravih stanovanj pa ravno proletarjem najbolj manjka, zato ni čudno, če razsaja jetika najhujše med delavskim slojem.

Liubliana.

Prihodnje predavanje sodruga Zv. Bernota: »O razrednem boju« se bo vršilo v četrtek 7. t. m. ob 20. v zakurjeni dvorani hotela »Lloyd« na sv. Petra cesti. Vhod z vrta. Vstopnina: sedež 3 Din, stojšče 1 Din.

Ministrstvo za socialno politiko je nakazalo oddelku za socialno politiko v Ljubljani znesek 10.000 Din iz darila, ki ga je izročil g. M. Mhanovič za sirotno deco v Jugoslaviji. Znesek 10.000 Din je namenjen za revno deco v Ljubljani. Oddelek za socialno politiko v Ljubljani je nakazal celotni znesek Upravnemu odboru dnevnih zavetišč za revno šolsko mladino v Ljubljani, da ga uporabi za prehrano dece, ki pohaja dnevna zavetišča.

Celje.

Sčim se mora šolski svet mesta Celje pečati? Gospod poveljnik mesta Celja polkovnik Tošič se je pritožil zoper učiteljico Julijo Sajevic. G. polkovnik Tošič in učiteljica Sajevic stanujeta skupno v eni hiši in uporabljata skupno eno isto stranišče. Ker je bil vodovod pokvarjen, ni tekla voda že tri dni; zaradi tega je bilo nujno potrebno, stranišče osnažiti. Učiteljica je to storila, razburila pa se je, ko je po zopetni uporabi opazila velik nered in smrad. Zaradi tega je okregala polkovnikovega slugo, zakaj tudi on ne osnaži stranišča, če vidi, da vodovod ne funkcionira. Ona da za Tošičevimi ne bo delala in snažila. Sluga ji je delal, da tudi on ne bo snažil, nakar je učiteljica odgovorila, da naj potem poskrbi za red in snago služkinja! Po nadaljnjem prerekanju je končno razburjena rekla slugi: »Sedaj niste v Srbiji, temveč v Sloveniji in se boste že morali privaditi našim razmeram. To je sluga povedal polkovniku, ki je začel gledati v tem odgovoru razžalitev srbskega naroda in povod za pritožbo na višji šolski

svet, kateri je pritožbo odstopil v uradovanje celjskemu šolskemu svetu! Po vsem tem se nam ni treba čuditi, da smo Slovenci od teh gospodov popisani kot nezanesljivi. Kje pa je tukaj sploh »patriotizem«? Namesto, da bi g. polkovnik okaral slugo in dal učiteljici prav, se čuti razžaljenega, ter se pritožuje in skuša tistega, ki opominja na snago in red, spraviti pri višji oblasti na slab glas! Vsakega spoznamo po njegovem lastnem ogledalu!

Zakaj pobirajo podpise. V zadnjem času smo opazili, da hodijo klerikalni agitatorji po okolici Celja ter pobirajo neke podpise proti priključitvi okoliške občine k mestni celjski občini, na nek prečmen način. Agitator pride in zaprosi nevedno stranko, ki ne ve, zakaj gre, za podpis. Pola, na kateri se podpisuje, je popolnoma zamazana tako, da se ne more čitati, kaj je na glavi zapisano. Dopoveduje se vsakemu: podpišite, da ste proti priključitvi okoliške občine k mestu, kajti če bi se priključila, bi moralo ravno občinstvo okolice Celja nositi vse stroške, ki bodo nastali pri zidanju kapucinskega mosta čez Savinjo. Opozarjamo prebivalstvo okolice Celja, da je ta trditev velikanska laž, s katero hočejo pridobiti od nevednih ljudi veliko število podpisov za svoje skrajno reakcionarne namene. Od spojitve obeh občin v eno veliko gospodarsko, močno občino, je odvisna vsa bodočnost gospodarskega razvoja prebivalstva, mestnega kakor okoliškega. Za tajno zbiranje podpisov na tak umazan in zviti način, se bo edino lahko ogreval kakšen klerikalen hribovec, nikakor pa ne ljudje, ki jim je na srcu razvoj in bodočnost. Gg. klerikalci, če že nameravate izvesti v tem, nad vse važnem vprašanju ljudsko glasovanje, potem morate, če imate še kaj poštenosti, dati tudi priložnost tistim, ki niso vašega mnenja, da lahko prebivalstvo v tem vprašanju podučijo. Imeli smo že skupno posvetovanje, na kateremu je prisostvoval tudi vaš zastopnik, ki ni imel nobenih tehtnih argumentov proti spojitvi. Rekel je samo: »Mi smo proti zato, da smo proti!« Posvetovanje pa še ni zaključeno, kajti besedo imajo zastopniki občine. Razvoj bodočnosti se tudi z vašimi, na lažnjiv in umazan način pridobljenimi podpisi ne bo dal ustaviti!

Kaj pa to pomeni? V četrtek, 23. nov. smo videli, da koraka cela kompanija v Celju nastanjenih oficirjev na sodišče. Radovednost nas je gnala informirati se, kaj se godi na sodišču. In glej, zvedeli smo, da je komandant mesta Celja, polkovnik Tošič, že zopet tožen zaradi motenja posestva, če se ne motimo že tretji-krat. Vsi častniki okoli 20 jih je bilo, so bili kot javno občinstvo pri celi razpravi navzoči. Gospod polkovnik se je zagovarjal, da ni to, kar se mu očita, storil on, temveč komandant mesta Celja. Kako pojmujejo pri nas vojaške oblasti naše civilne zakone, nam priča nebroj šikan s civilnim prebivalstvom. Navedeno naj bo samo nekaj slučajev izmed mnogih, ki se dogajajo v našem mestu. V poslopiju starega okrožnega sodišča je nastanjena mestna komanda s svojimi pisarnami, kakor tudi več civilnih strank, ki imajo pogodbeno nakazana stanovanja, oziroma pisarne od predsedništva okrožnega sodišča, oziroma višjega deželnega sodišča v Ljubljani, kolega last je poslopje. V pritličju so bile dve sobice že nad leto dni prazne in v silno slabem stanju. Stanovanjska komisija je sporazumno s predsedništvom okrožnega sodišča stranki Guček nakazala stanovanje s pogojem, da

si ga bo stranka preuredila, da bo lahko v njem stanovala. Ko je bilo vse popravljeno in osnaženo, kar je stalo stranko okoli 4000 kron ter je začela svoje stvari spravljati v novo stanovanje, je privedel poveljnik straže, seveda na povelje komandanta mesta Celje, vojaška z nasajenim bajonetom pred stanovanjska vrata, in vsak vstop v stanovanje je bil zabranjen! Čez par dni so poslali po ključničarja, ki je stanovanje odprl, ter so stvari, ki jih je imela stranka že v stanovanju, znosili v neko pisarno. Celih 12 dni je bilo stanovanje zastraženo in komanda mesta je nastanila v njem 3 komandantove konjske sluge, kakor bi ne imeli praznih vojašnic! Šele na intervencijo stanovanjske oblasti in okrajnega sodišča so stanovanje zapustili. Celih 12 dni je bila stranka torej brez stanovanja. Druga stranka stanuje v istem poslopiju že nad leto dni. Naenkrat pa si je zmisli poveljnik mesta: to stanovanje se mora sprazniti, če ne bom dal zazidati dohod v stranišče! In zares! Ker se njegovo povelje ni izvršilo, je dal vrata stranišča zabiti! Stanovalec so vložili proti niemu tožbo zaradi motenja posesti. Pri sodnji se je pa zagovarjal: »Tega nisem storil jaz — polkovnik Tošič, to je storil poveljnik mesta!« Imeli so sedaj dva meseca mir. Sedaj pa so dobili zopet podobna povelja. Tako ima ta gospod, ki živi v neki veledomišljivosti, zaporedoma opravka enkrat s tem, drugič z drugim. Če ga pa civilne stranke tožijo pri sodnji, takrat se pa junaško skrrije za vojaško oblast in pravi, da tega ni storil on in da za to ali ono ni on osebno odgovoren, temveč odgovorna je za njegova dejanja vojaška oblast, torej za stvari, s katerimi nima vojaštvo nobenih opravkov! G. polkovnik po našem mnenju misli, ali pa je mogoče v njegovi ožji domovini tako navada, da so zasebni interesi spojeni z interesi vojske! On očitvidno ne rešpektira poleg vojaških oblasti tudi civilne, tako, kakor smo pri nas navajeni. S tem njegovim dejanjem on kot činitelj in predstavnik enotne državne reprezentance, prokleta malo koristi ugledu naše države, temveč ravno nasprotno, jemlje največjim patriotom vero in zaupanje. Takega brezodgovornega postopanja smo Celjani pošteno siti! Zaradi tega apeliramo na parlament in naše poslance, naj se tega gospoda enkrat za vselej pouči, da se ima tudi on zakonom, ki so še pri nas v veljavi, pokoravati! Čudno se nam zdi, kako in zakaj so v četrtek, 23. nov. bili vsi častniki prosti in so se udeležili cele razprave v sodni dvorani. Najbrže zaradi tega da bi naj imel sodnik pred obtožencem zaradi motenja posestva večji rešpekt kakor pa pred civilnim obtožiteljem. Zaenkrat naj to zadostuje, če bo potrebno, pa bomo napisali drugič še več.

Opazovalec.

Originalna družba so nekateri demokrati, narodni socialisti in klerikalci, ki še vedno ne morejo pozabiti dobrih časov, so so skupaj sedeli v »katoliškem, narodnem delavskem (?) podpornem (?) društvu v Celju«. — Pred nekaj dnevi je obhajal industrialec in član »Zveze industrijev« g. Ivan Rebek (dem. obč. odbornik v Celju), 30letnico »Slov. del. podpornega društva«. Ob tej priliki mu je izročil g. Gobec (obč. odbornik NSS v Celju) kot predsednik omenjenega društva venček v znak demokratskega katoliškega bratstva. Pa pustimo šale preidimo k stvari! V Celju je bilo neko delavsko društvo, ki je temeljilo na katoliški narodni pod-

Iagi. Protektor tega društva je bil gosp. Ivan Rebek, ključavničarski mojster v Celju. Iz pravil tega društva lahko izvemo marsikaj zanimivega tako je n. pr. društveni praznik dan sv. Jožefa 19. marca vsako leto. Pa to bi še ne bilo najhujše pri celi stvari, saj vemo, da je moglo obstajati v Avstriji samo klerikalno društvo ali pa nemško nacionalno. Grdo je le to, da se bivši klerikalci gg. Rebek, Roblek in drugi imenujejo demokrate. Pa tudi to bi še prenesli saj vemo, kako je. Zato je pa razumljivo, da so nekateri člani tega društva tudi SLSarji, JDSarji in NSSarji, a vsi vedo dobro, da so kršitelji društvenih pravil. Tako n. pr. je imelo društvo precej denarja, knjižnico, godbene instrumente in klavir in svojo gostilno, pa samo za člane. Vse to je zginilo Bog ve kam. Člani, ki nimajo več prilike biti člani tega društva, se vprašujejo: »Kam je vendar denar izginil, ki ga je društvo imelo. In kam klavir in knjižnica?« Ne dolžimo nikogar, a vendar bi radi zvedeli kako stoji z imetjem tega društva in koliko članov da ima? Na čigavo ime vodijo gostilno pri »Wilsonu?« Kdaj je bil občni zbor društva ter zakaj niso delavci glasom pravil večinoma zastopani? Morda nam bodo gg. NSS pojasnili!

Maribor.

Vprašanje in odgovori. V »Volksštimnem« uredništvu sicer ne sedi noben moj profesor, da bi mu bil dolžan odgovora za njegove eksaminatorične radovednosti, pa vseeno hočem spregovoriti par besed, da ne bo stala nekažnovana niti ena neumnost, kakor se jih poslužuje mariborski separatizem v svojem »idejnem« boju proti — osebi. Ta odgovor naj si enkrat za vselej zapomnijo tudi tisti »prijatelji« pri mariborski »Svobodi«, ki menijo, da so že koga prepričali o nevarnostih javne besede in o moji nekompetenci, če se v svojih komunikacijah zadirajo vame s takšnimi razlogi. Kakor je v naglici spregledana pogreška (najbrže celo tiskovna!) »občni zbor« nam, »članski zbor«, o ostalih svojih domnevanih razlogih pa — molče. Onda: 1. vprašanje: zakaj se toliko brigam za »Svobodo«? Odg.: a) kot nje redni član, ki mu nobena točka v pravilniku te brige ne prepoveduje; b) kot član centralnega odbora, ki ima še posebno dolžnost paziti, da se smernice socialističnega izobraževalnega dela in statuarne sklepi povsod izvajajo do zadnje pikice; c) najmanj z isto pravico kot kdorkoli iz »Volksštimnih« krogov. — 2. vpr.: Zakaj se ne brigam rajši za redno izhajanje »Kresa«? Odg.: Ker sem odložil to kompetenco že pred kakimi petimi meseci. Gg. pri »Volksštimi« je to dobro znano in je torej bedast poskus demagogije, če me hočejo zaplesti med krivce, o katerih bom govoril, če bo treba, drugje in ki niso vsi tako daleč od »Volksštimnih« idealov. — 3. vpr.: Zakaj nisem v Ljubljani stal toliko v ospredju? Odg.: a) ker ni moja navada, da bi se kam rinil; b) ker je tam doli manj malomeščanskih klepetulj, ki bi nepozvano skrbele za razširjenje mojega slovesa. Capito, ljubo dete? — K. K., Maribor.

Iz stranke.

Skupna seja kraji organizaciji SSJ v Ljubljani in Spodnji Šiški se bo vršila v torek, ob 7. uri zvečer v upravi »Napreja«. Točnost dolžnost. — Predsednik.

Iz strok. gibanja.

Seja centralnega odbora kovinarjev se bo vršila v sredo zvečer takoj po delu v društvenih prostorih. — Tajništvo.

Dopisi.

Fala. (Iz Fale smo prejeli sledeči dopis, katerega, žal do danes nismo mogli priobčiti. Upamo, da nam bodo sodrugi

oprostili. — Opomba ured.). Med vojnimi časom, ko je bilo na fronti več higijene kakor tudi manj, zaradi vojnih križev in težav oslabilih ljudi so pazili veliko bolj na higijenske razmere, kakor pa pazijo dandanes. Gospodarju g. T. na Fali ni prav nič mar, da plačujejo ubogi delavci visoko najemnino ne da bi uživali kot stanovalci tudi vse privilegije, ki gredo poštenim najemnikom. Omenjamo ob tej priliki samo dejstvo, da stanujeta v njegovi hiši dva bolnika ki sta primorana opravljati svojo potrebo v bližnjem gozdu, ker je hišni gospodar stranišče z žebli zabil, namesto da bi ga dal popraviti. Toda tudi na dvorišču ni vse v redu. Gnojišče bi namreč moralo vse drugače izgledati. Sicer pa bomo o tem še v splošnem časopisu vnovič spregovorili. Za danes pribijemo še, da smo bili primorani spregovoriti o naši zadevi javno zaradi tega, ker niso zalegle ustne intervencije. Apeliramo na mestno občino kakor tudi na stanovanjski urad, naj hišo nemudoma preišče in zlu odpomore kajti stanovanja ne odgovarjajo niti najmanj sanitarnim potrebam. Tudi Mar — stan opozarjamo na naš brlog. — Prizadeti delavci.

Gospodarstvo.

= Vrednost denarja. 1 dolar velja 70 Din. 1 češka krona 2.18 Din. 1 lira 3.40 Din. 1 francoski frank 4.87 Din. 100 avstrijskih kron s1 par. 100 nemških mark 1.10 Din. V Curihu velja 100 naših kron 1.85 švicarskih frankov.

= Upravni odbor monodolske uprave se je odločil sezidati v Novem Sadu tovarno vžigalic.

= Za pregled car'narnic v državi je finančno ministrstvo imenovalo posebno komisijo, ki je že šla na delo.

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Ustanovljena 1900.

Delniška glavnica in rezervni zakladi cca.
K 150,000.000.

Čekovni račun:
št. 10509.

Brzjavni naslov:
Banka Ljubljana.

Tel. št. 261 in 413.

Se priporoča za vse v bančno stroko
spadajoče posle.

Obrestuje vloge najugodnejše.

Prodaja srečke razredne loterije.

Podružnice:

Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Vsak, kdor hoče vsaj delomo poznati socializem in biti socialist, naj čita knjigo
„Socializem in vera“.

Naroča se pri tajništvu SSJ, Ljubljana, poštni predal 168, in stane lepo in trdno vezana 9 Din, bro-
--- širana pa 7 Din. ---

Nikak strup! Nikaka kemična kislina!
kislina!

Garantirano pristni
na debelo! namizni kis na drobno!
prodaja najmodernejša avtomatična kisova tovarna

FELIKS SCHMIDL,
Maribor, Koroška cesta 18.

Vsaka hišnja gospodinja, ki skrbi za zdravje svoje družine, zahtevaj povsod samo pristni SCHMIDL-KIS.

Majvečja izbira

različnih pletenin, majic nogavic
in rokavic pri tvrdki

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10.

ŠTAMPILJE
GRAVEUR
ANT. ČERNE
LJUBLJANA
DVORNI TRG 1. franko

PERILO
za dame, gospode in otroke
po znižanih cenah pri
A. ŠINKOVIC nasl.
K. SOSS,
Ljubljana, Mestni trg 19.

Po znižani ceni priporoča svojo veliko izbiro
modernih klobukov
Modni salon Stuchly-Maške

Židovska ulica 3.